

Gelijkenis van de verantwoordelijkheden Mattheüs 25.14-30

Rev Dr Jos M. Strengholt

Arnhem-Nijmegen 202

Jaren geleden zag ik op televisie een talentenjacht. Ik herinner me een man die met zijn ogen dicht aan het geluid van het dichtgaan van een autodeur kon horen om welk type auto het ging.

Gewoonlijk gaan talentenjachten niet over autodeuren. Het gaat over mensen die zingen, dansen en toneelspelen, of een muziekinstrument bespelen.

Ik weet zeker dat ook hier onder ons veel mensen zijn met bijzondere talenten. Neem bijvoorbeeld onze pianist. Hij heeft talenten waar ik alleen maar van kan dromen.

Jezus vertelde een gelijkenis over talenten; we hebben die zojuist gelezen. Het woord *talent*, zoals wij het in onze West-Europese talen gebruiken, komt rechtstreeks uit deze gelijkenis die Jezus vertelde.

Via de Vulgaat, de Latijnse Bijbelvertaling die in heel Europa werd gebruikt, kwam het woord *talent* in onze talen terecht. En de gangbare betekenis van het woord *talent* werd in de Middeleeuwen, je natuurlijke aanleg of vaardigheid. Iets waar je echt goed in bent.

Maar juist de populariteit van het woord en de betekenis die het heeft gekregen, maakt het voor ons moeilijker om te begrijpen waar Jezus het in deze gelijkenis over heeft. Wij hebben de moderne betekenis van *talent* meegenomen en die teruggelezen in het verhaal.

‘Wil je een goede christen zijn? Dan moet je je talenten gebruiken...’

Maar dat is niet precies wat Jezus zegt.

1. Verantwoordelijkheid

De gelijkenis die we hebben gelezen begint met de woorden. ‘Want het is als iemand die naar het buitenland ging.’ Waar verwijzen de woorden ‘het is’ naar? Daarvoor moeten we naar het voorafgaande gedeelte kijken.

In Mattheüs 24 sprak Jezus over Zijn terugkeer aan het einde van de tijd. ‘Wees dan waakzaam, want u weet niet op welk moment uw Heere komen zal.’ De meester van de dienaar zal komen op een dag waarop hij hem niet verwacht en op een uur dat hij niet weet.

In Mattheüs 25 gaat Jezus verder. ‘Wees dan waakzaam, want u weet de dag en ook het uur niet waarop de Zoon des mensen komen zal.’

Daarna gaat Jezus verder met de gelijkenis die wij hebben gelezen.

Hij legt uit dat wij voorbereid moeten zijn op Zijn wederkomst. En natuurlijk gaat het er ook om hoe wij ons moeten voorbereiden op onze ontmoeting met Hem wanneer wij sterven.

Hoe moeten jij en ik ons voorbereiden op onze persoonlijke Dag van Verantwoording? Dat is belangrijk.

Onze Heere vertelt het verhaal van een zakenman die zijn bedrijf voor lange tijd verliet, maar voordat hij vertrok drie leidinggevendenden verantwoordelijk maakte voor het bedrijf, ieder voor een deel ervan.

Het verschijnsel van een zakenman die afwezig was, was in die tijd in Israël heel gewoon. Wat hij deed was normaal. Hij vertrouwde zijn zaken toe aan zijn dienaren. Zij vormden in feite zijn leidinggevend kader.

En de eigenaar van het bedrijf was verstandig. Hij wist dat niet al zijn leidinggevendenden over dezelfde zakelijke vaardigheden beschikten. Daarom gaf hij ieder een andere verantwoordelijkheid. 'Ieder naar zijn bekwaamheid.' Overeenkomstig hun zakelijke vaardigheden gaf hij hun verantwoordelijkheden.

Op grond van hun zakelijk inzicht gaf hij hun een hoeveelheid geld. Een talent was oorspronkelijk een gewichtseenheid van ongeveer 58 kilo. Later werd het de aanduiding voor een geldbedrag. Een talent aan munten, 58 kilo aan munten, werd een gebruikelijke manier om iemands rijkdom uit te drukken.

Een talent was in die dagen dus een grote hoeveelheid geld. We weten niet of de gelijkenis spreekt over een talent aan koperen, zilveren of gouden munten. Zelfs als het alleen koper was, stond 58 kilo ervan gelijk aan ongeveer een jaar werken voor een dagloner. Een aanzienlijk bedrag.

De eerste dienaar krijgt vijf talenten om mee te werken, een ander krijgt twee talenten en de derde één talent. Je kent het verhaal.

Uiteindelijk komt de eigenaar terug en roept hij de drie leidinggevendenden ter verantwoording. Dat is het eerste wat Jezus ons met deze gelijkenis leert. Alle mensen zullen verantwoording moeten afleggen voor wat zij hebben gedaan.

Wij hebben allemaal onze talenten en vaardigheden, maar daar kijkt God niet in de eerste plaats naar. Hij kijkt naar de manier waarop wij omgaan met de verantwoordelijkheden die God ons heeft gegeven. Naar wat wij met ons leven doen om Hem te dienen.

Daarom zou ik dit niet de gelijkenis van de talenten noemen, maar eigenlijk de gelijkenis van de verantwoordelijkheden. Op grond van hun vaardigheden, noem ze gerust talenten, gaf de eigenaar van het bedrijf zijn leidinggevenden verantwoordelijkheden.

Deze verantwoordelijkheden waren gebaseerd op hun vaardigheden en talenten, maar de gelijkenis gaat over wat God van ons vraagt. En dat hoeft niet verbonden te zijn met waar wij van nature goed in zijn.

Een eenvoudig voorbeeld. Van nature ben ik niet goed in het helpen van oude dames bij het oversteken van de straat. Maar als iemand bijna door een vrachtwagen wordt aangereden en ik die oude dame veilig naar de overkant kan helpen, moet ik dan zeggen. ‘Nee, dat is niet mijn talent. Daar ben ik van nature niet goed in’?

Ik ben in het verleden in een kerk geweest waar het heel moeilijk was om mensen te vinden voor bepaalde taken in de gemeente, omdat veel mensen waren aangestoken door het idee dat je alleen moet doen waar je goed in bent. En dat God alleen van je vraagt waar je van nature talent voor hebt.

Onze gelijkenis richt zich niet op waar wij van nature goed in zijn, maar op hoe wij handelen met betrekking tot wat God van ons vraagt. Op hoe wij Hem gehoorzamen.

En zeker, God geeft sommige mensen meer verantwoordelijkheden dan anderen. Maar de les van de gelijkenis is eenvoudig. Als God taken en verantwoordelijkheden voor je neerlegt, doe het dan.

2. Verantwoording

Doe de dingen die God van je vraagt, want er komt een dag waarop wij allemaal verantwoording zullen moeten afleggen.

Wanneer de eigenaar van het bedrijf terugkomt, zullen de boeken worden geopend. Hij zal ons vragen. Hoe heb je de taken uitgevoerd die Ik je heb gegeven?

En wat is de kern van wat God van ons vraagt? Hem liefhebben en anderen liefhebben.

Daar gaat het om. Heb je dat gedaan, zo goed als je kon?

De eerste twee leidinggevenden kwamen met vreugde naar de eigenaar van het bedrijf.

De heer was lange tijd weggeweest en misschien vroegen zij zich soms af of hij ooit zou terugkomen. Maar zij bleven voor hem werken en verdienden veel geld voor hem.

Beiden verdubbelden wat hij hun had toevertrouwd. Dat was werkelijk veel. Inflatie bestond in die dagen nauwelijks, dus een bedrag verdubbelen betekende een grote winst.

Wanneer Jezus het verhaal vertelt, laat Hij de eigenaar van het bedrijf beide medewerkers met precies dezelfde woorden prijzen.

‘Goed gedaan, goede en trouwe dienaar, over weinig bent u trouw geweest, over veel zal ik u aanstellen; ga in, in de vreugde van uw heer.’

De man die twee talenten had verdiend, werd met precies dezelfde woorden geprezen als de man die vijf talenten had verdiend. Dat is belangrijk. De lof is niet gebaseerd op de daadwerkelijke winst die zij voor de eigenaar hadden gemaakt, maar op hun goede en trouwe werk.

Wat belangrijk was, was niet het totale bedrag dat zij hadden verdiend, maar hun trouw in het gebruiken van hun gaven en mogelijkheden ter wille van hun Heere.

God kijkt niet naar hoeveel je voor Hem hebt verdiend. Hij kijkt niet naar de omvang van de invloed van je dienst. Hij kijkt niet naar hoeveel geld je aan de kerk geeft. Of naar hoeveel kinderen je van honger hebt gered.

God vergelijkt je niet met andere christenen die 'meer doen'. God kijkt naar jou, naar jouw eigen mogelijkheden en verantwoordelijkheden, en naar de vraag of je hebt gedaan wat je kon. Of je je liefde voor Hem en voor anderen zo goed en trouw mogelijk hebt laten zien.

En voor iedere volgeling van Jezus Christus die doet wat hij of zij kan om God te dienen, klinkt Zijn lof op dezelfde manier. Goed gedaan. Ga in, in de vreugde...

De meester in het verhaal zei. 'Over weinig bent u trouw geweest.' Nou, het was niet weinig, toch? Maar voor God, de Schepper, is wat wij doen maar klein. Zijn Koninkrijk zal komen, Zijn wil zal geschieden, en dat hangt niet van ons af.

Maar wat belangrijk is, is onze trouw. Dat wij uit liefde voor Hem doen wat wij kunnen, in onze gemeente, in ons werk en in onze wereld.

In dit verband viel mij in het verhaal een paar kleine maar belangrijke woorden op die deze twee goede dienaren typeren. De twee goede dienaren gingen 'meteen' aan het werk. Meteen.

Een van de grootste vijanden van het dienen van God is uitstelgedrag. Stel niet uit wat gedaan moet worden. Doe het nu.

De twee goede dienaren begonnen onmiddellijk met hun werk. Waarom?

Omdat hun meester het hun had opgedragen en zij het daarom deden. Onze Heere moet worden gehoorzaamd.

En als iemand erop vertrouwt dat jij een taak kunt uitvoeren, is dat een echte aansporing om eraan te beginnen. Onze Heere vertrouwt ons om voor Hem te werken. Stel je dat eens voor.

Maar zij wisten ook dat er een dag van verantwoording zou komen. Op een dag zouden zij moeten laten zien wat zij hadden gedaan. En wanneer onze Heere komt, zullen wij Hem graag laten zien wat wij hebben gedaan.

3. Wat ging er mis met dienaar #3?

De echte waarschuwing voor ons in de gelijkenis is natuurlijk dat wij niet moeten zijn zoals die derde man.

Hij groef een gat om het geld van zijn meester veilig te bewaren, maar op een bepaalde manier groef hij dat gat voor zichzelf.

Hij deed niets met het geld. Hij vond dat hij genoeg had gedaan. Toen hij het geld teruggaf, zei hij dat dit precies was wat hij de eigenaar van het bedrijf verschuldigd was.

Maar de eigenaar zei. Je bent mij meer verschuldigd. Je had mijn geld op zijn minst aan de bankiers moeten geven, zodat ik bij mijn komst het mijne met rente teruggekregen zou hebben.

Weet je nog, lang geleden? Rente betekende dat de bank je één, twee of drie procent betaalde. De goede oude tijd.

Daarom noemt de eigenaar de man slecht en lui.

Luiheid is een van de hoofdzonden. Je hebt mogelijkheden, je hebt verantwoordelijkheden, maar je doet niets. Je zit gewoon stil. Je wacht. Je geniet van het leven, maar werkt niet voor God.

Ik kan me genoeg redenen voorstellen waarom je je mogelijkheden om God te dienen niet zou gebruiken.

Luiheid kan daar een rol in spelen. Er zijn mensen die er eenvoudigweg van houden niets te doen. Maar in dat geval zou je waarschijnlijk op zondagochtend niet je huis hebben verlaten om naar de kerk te komen.

Er zijn mensen die anderen zien die meer hebben, misschien meer mogelijkheden, en dat maakt hen boos. Jaloers.

Of je bent timide en voelt je minderwaardig wanneer je jezelf met anderen vergelijkt. 'Ik deug nergens voor.' Dat gevoel niets voor te stellen doet jezelf pijn en maakt mensen vaak lusteloos.

Misschien ben je, net als de man in het verhaal, werkelijk bang voor God en denk je dat je nooit goed genoeg zult zijn. Misschien ben je bang om fouten te maken.

En er zijn christenen die eenvoudigweg vergeten dat er een laatste dag komt waarop de boeken geopend zullen worden.

Conclusie

En als je al die gevoelens hebt, je zorgen maakt en niet weet hoe je God moet dienen, dan vind ik het mooi wat Jezus tegen die derde man zei. Je had naar de bankiers moeten gaan. Zij hadden je kunnen helpen.

Als je niet weet hoe je God moet dienen, vraag dan andere mensen om je daarbij te helpen. Stel het niet uit. Praat met anderen. Vertel hun wat je kunt, wat je mogelijkheden zijn en waarvan je droomt. En vraag hun om advies.

Maar stel het niet uit. Kom in actie. Dat is de boodschap van Jezus. Luiheid mag geen plaats hebben in ons leven.

Als discipelen van onze Heere kijken we naar onszelf, we zien wat we kunnen doen, we kijken naar de nood om ons heen en we handelen, we handelen. Als goede en trouwe dienaren, omdat wij God en andere mensen liefhebben.

+ In de Naam van de Vader en van de Zoon en van de Heilige Geest. Amen.